

د نړۍ د وتلو رسنیو او ورځپاڼو پېژندنه (۱۸)

یومیوري شیمبون ورځپاڼه

د جاپان

«یومیوري شیمبون» ورځپاڼه

په توکیو کې د یومیوري شیمبون مرکزی دفتر The Yomiuri Shimbun

یومیوري شیمبون د جاپان تر ټولو ډېره پخوانۍ او د نړۍ تر ټولو پر تیراژه ورځپاڼه ده چې د جاپان په توکیو، اوساکا، فوکوکا او د جاپان په نورو عمدو او مهمو ښارو کې سهار او مازدیگر خپریږي. دغه ورځپاڼه په کال ۱۸۷۴ کې تاسیس سوېده او درست هغه مهال یې اساس ایښودل سوی دی چې د میجی امپراتورۍ د جاپان د ټولني د موږنه کېدو په درشل کې د یومیوري شیمبون په ګډون پنځه سراسري ورځپاڼي تاسیس کړلې. هغه نوري څلور ورځپاڼي د آساهی شیمبون ورځپاڼه Asahi Shimbun، مینچی شیمبون Mainichi Shimbun، نیهون کیزی شیمبون Nihon Keizai Shimbun، او سنکی شیمبون Sankei Shimbun په نامه یادېږي چې هره یوه یې ځانته لوی اداري پرسونل او پراخ تبلیغاتي، ټلويزوني او تجارتي د خپرونو لوی بزنس او کار وبار لري.

په جاپان کې لومړۍ ورځپاڼه یوازي ۱۵۰ کاله پخوا چاپ سوېده خو په دې مدت کې د ورځپاڼو تنوع او د هغوی تیراژ بېړنی پرمختګ درلودلی. جاپاني ورځپاڼو ډیرې دیدنۍ شاته پرې ایښي دي خو د جاپان د ورځپاڼو او د هیواد د نورو برخو د چټکي ودې او غوړېدو دوران ددوهمې نړۍ والي جګړې د ختمېدو را وروسته شروع کېږي، دا هغه وخت وو چې د نظامي ګری او پر نورو هیوادو باندي د لښکر کشیو مفکوره ماتې خوړلې وه.

جاپانیان خپل وطن ته نیپون کوکو/ یا نیهون کوکو Nippon-kuku / Nihon-kuku وايي چې «د لمر د راختو مخکه» (Land of the Rising Sun) بلل کېږي. په حقیقت کې هم دغه هیواد د آسیا او د نړۍ شرقي ترینه هیواد دی. دغه د ځلانده لمر هیواد چې د زیاتو جزیرو څخه جوړ دی په نړۍ کې یې د ښه اداري نظم په خاطر ځانته زیات شهرت ورکړی دی، په زیاتو هیوادوکې ډېر داسې سیاسي رهبران سته چې تلابن کوي په خپلو هیوادو کې د جاپان د اداري شپوې څخه پېښې وکړي.

جاپان د ۱۲۸ ملیونو نفوس په درلودلو سره د جمعیت د لحاظه د نړۍ لسم هیواد دی خو په اقتصادي برخه کې د خپل ناخالصه کورني تولیداتو له پلوه د نړۍ دوهم او په آسیا کې د لومړني برتره اقتصادي قدرت په حیث ځان تثبیت کړی دی، دغه هیواد په نورو سیاسي، ټولنیزو، او فرهنگي ساحو کې هم خپل ځان ښه ځلولی دی.

جاپان په لومړۍ نړۍ واله جګړه کې د متفقینو خوا نیولې وه خو په دوهمه نړۍ واله جګړه کې بیا د متفقینو پر ضد جنګېدی. دغه هیواد په آرام اوقیانوس کې د یوې اوږدې جګړې نه وروسته زیات متصرفات د لاسه ورکړل. په دوهمه نړۍ واله جګړه کې د جاپان د هیروشیما او ناکاساکی په ښارونو کې د لومړي ځل د پاره د امریکا لخوا د اتم بم استعمال سو چې لویه انساني فاجعه یې را مینځته کړه. د امریکا تر اشغال وروسته دغه هیواد د خپل صنعتي پرمختیا لوری وواهه او نن د نړۍ د خورا لوی اقتصادي پوټنشل خاوند دی. د امریکا پوځي ادې لا اوس هم په جاپان کې ددې هیواد د ولسونو د غوښتنو خلاف په دې هیواد کې مېشته دي.

جاپان که څه هم یو مشروطه پادشاهي (امپراتوري) هیواد دی او پاچا یې د امپراتور په نامه یادېږي، خو امپراتور پخپله اجرائیوي قدرت نه لري یوازي تشریفتي او په سیاسي مناسباتو کې خپل ځان ښکاره کوي، ولي د جاپان

د پاڼو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

: دلپکنې د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خیر و لولئ

خلک امپراطور د خپل هیواد د ملي وحدت د سمبول گڼي او درناوی یې کوي . دغه هیواد په حقیقت کې د خلکو د ټاکل سوي صدراعظم لخوا اداره کيږي.

جاپاني ټولنه د یوه سره د خپل دود ، دستور او د خپلو عنعنو او رواجو پالنه په ډېر محبت سره کوي او هغه د خپل ټولنیز ژوند یوه نه بېلېدونکې او خورا مهمه ځانگړتیا بولي ؛ اجازه نه ورکوي په اساني سره هغه ته بدلون ورکړي . په همدې علت دې چې د جاپان بنځي لا اوس هم فکر کوي چې د نارینه وو سره د کار او مساوي حقوقو ته ځان رسول د سختو دورانوڅخه تېرېدل غواړي. د جاپان د ټولو پرمختګو سره سره نن په دې هیواد کې پدرسالاري حاکمه ده او پریکړي یې د سربانو کار دې او بنځي باید د هغوی څخه اطاعت وکړي . په جاپان کې سیاستمداره بنځو ته په ندرت سره د سر در را پورته کېدو موکه ورکول کيږي ، بنځي یوازې په سلو کې پنځه د قانون جوړولو په چوکیو کې ځای لري . خو د کار په عرصه کې په سلو کې څلوېښت د کور د باندې مصروفه دي چې هغه هم زیاتره میخانیکاني، د مغازو خرڅوونکي او د ټیټي ردی عادي کارګراني دي. ځیني شرکتونه بیا بنځو ته اصلاً کار نه ورکوي.

جاپانیان د ورځپاڼو د لوستلو په عادت کې د نړۍ تر ټولو لوړ رقم ځانته گڼلی دی . لږ داسې حالت پېښیږي چې په پنځو کسانو کې د یوه تنه ورځپاڼه ونه لولي . رسمي احصائیه ښيي چې جاپانیان په ورځ کې لا اقل څلوېښت دقیقې ورځپاڼه لولي او دا لوستل او د پېښو څخه پر وخت باندې خبرېدل و هغوی ته د یوه عادت په حیث پاتې دی.

د جاپان اساسي قانون چې د جګړې را وروسته لیکل سوی دی ، د عقیدې او بیان آزادي یې منلې او د مطبوعاتو د حرکت ضمانت کوي. نن جاپاني ورځپاڼې په دې هیواد کې د خورا لوړ نفوذ او اعتبار څخه برخمنې دي، ان ځینې وختونه لا و جاپان ته د یوه داسې هیواد نوم ورکول کيږي چې په هغه کې ورځپاڼې بابایي کوي.

په جاپان کې د چاپ او د بیان آزادي، و خبرو ته د ټولو اتباعو لاس رسي او د هغوی د نظریاتو خپرول ددې هیواد درسنیو د حقه حقوقو څخه گڼل کيږي . د جاپان رسنۍ یوه پراخه راډیويي، ټلوېزوني، د خبري اژانسو، انټرنیټ، ورځپاڼو او مجلو یوه منظمه مجموعه په خپل ځان کې فعاله ساتلې ده او په بېلابېلو عرصو کې خپروني کوي. د جاپاني موډرنې رسنۍ د ټولني د عمومي افکارو په تنظیم او لارښوونه کې او حتی ددې هیواد د دولتو پر سرنوشت باندې خورا زیات نقش لوبوي. د جاپان رسنۍ په خلکو او دولت کې ځان یوې داسې مرتبې ته رسولی دی چې په هرو دوو هفتو کې د سیاسي او ټولنیزو چارو په اړه نظر سنجۍ سازماندهي کوي . دغه د نظر سنجیو نتیجې زیاتره په هیواد کې د زیاتو سیاسي پریکړو منشأ ګرځي. په همدې چوکاټ کې ده چې جاپان د نړۍ د ټولو رسنیو د پاره یو مهم هدف ګرځېدلی دی.

په جاپان کې جمعاً ۱۲۲ ورځپاڼې خپریږي چې پنځه یې سراسري او د ټول هیواد په سطحه چاپیږي چې هره یوه یې د یوې ټلوېزوني شبکې سره تړلې دي چې یومیوري ورځپاڼه د « نیون » د ټلوېزوني شبکې سر تړاو لري .

په دې هیواد کې دورځي تر ۷۲ میلیونه زیاتي گڼي ورځپاڼې چاپیږي چې په دې جمله کې ۱۵ میلیونه نسخې یوازې د همدې یومیوري شیمون نومي ورځپاڼه (The Yomiuri Shimbun) په برخه دي چې دا رقم په ټوله نړۍ کې په بې ساری توګه یوه لوړه شمېره ده. د یومیوري شیمبون ورځپاڼه په دوه وخته ، سهار او مازیګر کې خپریږي . ددې ورځپاڼې یوازې سهارنۍ تیراژ لس میلیونه نسخو ته رسیږي چې دغه رقم په مجموعي توګه د وال اسټریټ ژورنال، نیویورک ټایمز، واشنگټن پوسټ، لس آنجلس ټایمز، ډیلی ټلګراف، ټایمز او ګارډین د مشهوره ورځپاڼو د تیراژ نه زیات دی. په واقعیت کې د جاپان ورځپاڼې د نفوسو وهر دوو تنوته یوه ورځپاڼه رسیږي. د یومیوري شیمبون ورځپاڼه د جاپان د کسبګرو په قشر پورې اړه لري او په حقیقت کې ددغې ورځپاڼې اصلي مخاطبان هم د جاپان دوهم نسل تشکیلوي.

دغه ورځپاڼه په ټوله نړۍ کې یکه تازه او بې سیاله ده. د یومیوري شیمبون ورځپاڼه او په جاپان کې نوري ورځپاڼې د توزیع یوه لویه او مجهزه شبکه په واک کې لري چې ۸۰ زره تنه کار پکښې کوي . د جاپان زیاتره ورځپاڼې میاشتنې ګډون کوونکي لري چې ورځپاڼې په خپل کور او دفتر کې ورته رسیږي . دغه ورځپاڼه په څلورو غولپیکره او خورا مجهزو چاپخانو کې چاپیږي چې د ۱۰ ځانګړو شخصي طیارو په ذریعه په جاپان او ټوله نړۍ کې توزیع کيږي.

د یومیوري شرکت، همدا رنگه د یومیوري ډېلي ورځپاڼه Yomiuri Daily چې د جاپان تر ټولو لویه انگریزي ژبي ورځپاڼه ده چاپوي. همدارنگه نوموړی شرکت ددې نه علاوه نوري هفته ايزي او مهالنی مجلې او راز راز کتابونه هم خپروي.

جاپانيان و ورځپاڼو ته هماغه د جارچيانو د ژوند و ادامي ته د ورته کارنامو په سترگه گوري چې په تيرو پېړيو کي به يې د کاغذي ورقو له رويه و خلکو ته په لور آواز خپرونه اورول. په دې هیواد کي چاپي خپروني د ۱۸۶۸ راهیسي باب سوي دي.

په جاپاني ژبه کي یومیوري شیمبون ته «دلوستلود لاري د ورځپاڼي د خرڅلاو» په مانا ده، دداسي يوه نوم د اېښودلو وجه په واقعيت کي داوه چې په جاپان کي د جارچيانو د خبري ژوند هغه پخوانی دود چې د توکوگاوا (۱۶۰۳-۱۸۶۷) په عصر کي رواج درلود، هغه ژوندی وساتل سي. دغه شپوه چې د پيسو په بدل کي به يې و خلکو ته د جارچيانوپه وسيله چاپي خبري پاڼي په لور آواز لوستلي، د ورځنيو پيښو، خبرونو او مهمو پيښو ته به يې په همدې توگه انعکاس ورکاوه.

یومیوري شیمبون د هماغه لومړيو وختو څخه خپلي خپروني د دولت په مالي مرسته پيل کړي وې او هماغسي د دولت د نظريو طرفداره او ملاتړ کوونکي وه. دغه ورځپاڼه چې په يوه رنگ خپريږي په متن کي يې د خبرونو، ورزش، سياست، علم او تکنالوجي، هنر او سينما سربېره نور بېلابېل مطالب هم پکښي را غونډ سوي دي.

ددې ورځپاڼي د چلونکو د برياليتوب لومړنی راز په دې نکتته کي غږ سوی دی چې د دغه ورځپاڼي چلونکي د بازار د ژبي سره کومه آشنایي لري. د ورځپاڼي مطبوعاتي کهنه پيڅه چلونکي په دې پوهيږي چې څه وخت بازار ته ولاړسي او په هغه کي دورځپاڼي د پاره څرنگه مالي سوري (سورس) پيدا کړي.

د کال ۱۹۹۹ په نوامبر کي یومیوري شیمبون يوه سي دي هم و بازار ته را وايستله چې نوم يې «د ميجي په عصر کي یومیوري شیمبون» وو. دغه سي دي په واقعيت کي د ميجي د عصر د ټولو مقالو او په دې ورځپاڼه کي د تصاویر و يو مکمل آرشیف را غونډ کړی دی. دا لومړی ځل وو چې يوه ورځپاڼه دي د تصاویرو او مقالو د خپرونو دپاره داسي يو ډيجيټالي منبع جوړه کړي. ددې نه وروسته دغې ورځپاڼي د خپل نشراتي بهير په لړ کي يو زيات شمېر نوري سي دي گاني د ورځپاڼي د خپرونکو د پاره هم عرضه کړي دي.

که څه هم د جاپان د نفوسو هغه لويه برخه چې ورځپاڼي وايي د زړېدو په حال کي ده، او د انټرنټ څخه استفاده د رواجېدو لوری وې، دې کار په ځوان نسل کي د ورځپاڼو د لوستلو دود په نړۍ واله سطحه کم کړی دی چې طبعاً د ورځپاڼو پر تیراژ باندي ناوړه منفي تأثیر اېږدي، خو په جاپان کي د امریکا او اروپا په نسبت دغه پروسه سوکه روانه ده.

د جاپان او هغې ته ورته د غربي هیوادو د رسنيو فعالیت داسي ندی چې د هغوی مخاطبان دي فکر وکړي چې گني هغوی ته دخدای درضا دپاره د پيښو او حالاتو انځورونه بي مدعا وړاندي کوي. د مخاطبانو سره د رسنيو پټه جگړه تل دوام لري، دا ځکه چې هغوی تل د خپلو اهدافو د تحقق دپاره د سيالو رسنيو سره د رقابت او يو د بل سره د جگړې په حال کي دي ترڅو مخاطب په ځان پسي راکښي باسي او د هغوی په وسيله و خپلو اهدافو ته ځان و رسوي. دغه اهداف مسلماً مادي گټه يې لومړيتوب دی خو په سياسي ډگر کي هم د مخاطبانو په فکر کي د تغیر او بدلون د را وستلو هدف پر مخ بيايي. کله فرهنگي هدفونه هم لري چې غواړي په ملتو کي يو فرهنگ له مينځه يوسي او پر ځای يې خپل خاص فرهنگ رايچ کړي. په دې توگه رسنی تل د خپل هدف د پاره هم په خپلو کي او هم د خپلو مخاطبانو سره د جگړې او رقابت په حال کي دي.

پای

مأخذونه او منابع :

http://en.wikipedia.org/wiki/Yomiuri_Shimbun

[/http://www.yomiuri.co.jp](http://www.yomiuri.co.jp)

<http://www.yomiuri.co.jp/dy>

د پاڼو شميره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خیر و لولئ